

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Mötesanteckningar

Dnr. 25940-2024

1 (11)

2024-10-07

Insynsrådet vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län – sammanträde den 7 oktober 2024

Deltagande ledamöter:

Landshövding Sten Tolgfors (ordf.)

Per Cramér

Sofia Karlsson

Peter Hederstedt

Johan Trouvé

Tomas Kåberger

Helena Lundberg Nilsson

Övriga deltagande:

Länsöverdirektör Jörgen Peters

Internrevisionschef Jesper Wigh

Pia Severinsson, Saco

Martin Dahl, fackförbundet ST

Henrik Frykman, kanslichef, sekreterare

Frånvarande

Klas Johansson

Föredragande

Yusra Moshtat, länsmiljöingenjör, enheten för avfall och tillsynsvägledning samt Andreas Mjörnestål gruppchef, Miljöbrottsgruppen, Polisregion Väst (punkt 4)

Andrea Teran-Öman, Markus Klingberg, energistrateger, klimat och miljömålsenheten (punkt 5)

Kristina Höök-Patriksson, enheten för naturärenden (punkt 6)

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

2. Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar lades till handlingarna.

3. Aktuellt från Länsstyrelsen

Landshövdingen informerar om nyheter kopplade till Länsstyrelsens förehavanden och initiativ:

- Sten tog upp aktuella frågor som han tidigare tagit upp vid internt chefsmöte och kontorsmöten.
- Sten återkopplade till myndighetens tre prioriteringar och gick kort igenom vad som pågår inom respektive.
- Organisationsförändring pågår – vi bildar bland annat en ny avdelning för civilt försvar.
- Vi har också jobbat mycket med statstjänstemannarollen.
- Vi genomför också en lokalöversyn.
- Vi har en unik roll i staten som tvärssektoriell myndighet – jobbar mycket med våra berednings- och hissningsformer.
- Sten pratade om ambitioner och målbilder för Länsstyrelsen – ett idébaserat ledarskap – Länsstyrelsen kan vara ”thought-leader” i länet. Vi ska vara en av Sveriges bäst fungerande myndigheter.
- Vi utvecklar vårt arbete med digitalisering och AI.
- Tomas Kåberger reflekterade kring relationen distansarbete och att bygga organisationskultur. Pia Severinsson och Martin Dahl gav sin bild av medarbetarnas syn på distansarbete och kontorsnärvaro.
- Sofia Karlsson tog upp frågan om effektivisering – utifrån att Länsstyrelsen inte avser minska personalstyrka – vad ska Länsstyrelsen då göra mer av? Sten menade att vi behöver bygga resiliens samt beredskap att ta emot snabba uppdrag från regeringen. Sten betonade också att det han poängterat var att organisationsförändringen inte syftar till att minska personal. Viktigare är att krympa lokaler – det är vad lokalöversynen syftar till, eftersom Sten anser att medarbetare går före lokaler.
- Per Cramér reflekterade över hur man bäst bedriver en kunskapsbaserad verksamhet som Länsstyrelsen – menade att analyser talar för att de gynnas av återgång till fysisk närvaro. Per ser risker med distansarbete.
- Johan Trouvé ville ge beröm åt det interna arbetet – menar att det märks positiva effekter utåt.
- Peter Hederstedt instämde i att Länsstyrelsen VG är en väl fungerande myndighet. Men såg en utmaning i att förklara för omvärlden vad Länsstyrelsen är.
- Föreslogs särskild punkt om hemarbete/distansarbete vid nästkommande möte med insynsrådet.
- Sten gick därefter igenom arbetet med sonderingsuppdraget kring ny järnväg Göteborg-Borås. Helena Lundberg Nilsson gick igenom hur

Västra Götalandsregionen kommer att behandla frågan i sina beslutande församlingar. Hon reflekterade också över lärandet i frågan – hur man kan klara målkonflikter och vad man kan ta med sig. Tog också upp frågan om alternativ finansiering som tas upp i nyss avlämnade infrastrukturpropositionen.

4. Kampen mot avfallsbrottslighet

Yusra Moshtat, länsmiljöingenjör, enheten för avfall och tillsynsvägledning samt Andreas Mjörnestål gruppchef, Miljöbrottsgruppen, Polisregion Väst.

Avfallsbrottslighet är en typ av brottslighet som innebär att illegala verksamheter och även vanliga verksamheter tjänar pengar på illegal avfallshantering. Det finns en tydlig koppling mellan illegal avfallshantering och organiserad brottslighet, samt en koppling till ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet.

Det går att tjäna pengar på avfall på flera sätt, både sälja avfall men också ta betalt för att hantera avfall enligt regler, men sedan inte följa dessa.

Avfallsindustrin är ett av Europas största affärsområden.

Avfallsbrottslighet är ett växande problem i Sverige och i Europa.

Det ökar med 5–7 % per år. Enligt Interpol är avfallsbrottslighet den tredje största brottskategorin i världen.

Brotten är svåra att upptäcka, straffen är låga och vinstmöjligheterna är höga.

Under 2021 gav Regeringen Länsstyrelsen i Västra Götaland, tillsammans med nio andra myndigheter i uppdrag att ta fram en lägesbild samt föreslå möjliga insatser för att motverka brottet

Som en följd av den kartläggning som utfördes fick länsstyrelserna, via regleringsbrevet 2022, i uppdrag av regeringen att arbeta aktivt mot brottet. Detta arbete ska ske i samverkan med andra myndigheter och Länsstyrelsen ska arbeta aktivt med stöd och vägledning till kommunerna.

Yusra gick igenom några av utmaningarna i Länsstyrelsens arbete, t.ex. att avfallsbrottslighet är lågt prioriterat inom kommunal tillsyn pga resurs - och kompetensbrist samt att det förekommer hot mot miljöinspektörer och andra tjänstemän.

Yusra beskrev också några resultat av Länsstyrelsens arbete hittills, bland annat:

- Ca 30 av 49 kommuner har börjat arbeta aktivt mot avfallsbrottslighet
- Ökad efterfrågan från kommunerna av vårt stöd och vår vägledning
- Tillsyn tillsammans med andra kommunerna
- Ökad samverkan över kommungränser

Andreas Mjörnestål beskrev hur Polisen jobbar mot avfallsbrottslighet. Ett mycket resurskrävande arbete. Polisen kommer sannolikt få mer att göra när tillsynsmyndigheter blir mer aktiva.

Per Cramér lyfte vikten av beställarkompetens hos köpare och upphandlare av tjänster – som betalar för sannolikt underprissatta tjänster. Tomas Kåberger lyfte upp sina erfarenheter som ordförande i delegationen för cirkulär ekonomi – vill framhålla kopplingen mellan avfallsbrottslighet och penningtvätt.

5. Regeringsuppdrag att utveckla regional och lokal planering för elektrifiering

Andrea Teran-Öman, Markus Klingberg, energistrateger, klimat och miljömålsenheten

I juli 2023 fick Länsstyrelsen Västra Götaland regeringens uppdrag att tillsammans med Energimyndigheten utveckla regional och lokal planering för elektrifiering. Länsstyrelsens del i uppdraget handlar om att ta fram en handlingsplan för elektrifiering i Västra Götaland.

Föredragande beskrev tidplanen i arbetet från uppdragets början till inlämning av handlingsplan den 31 december i år. Övriga län har också i efterhand fått motsvarande uppdrag – de ska redovisa i mars 2026. Länsstyrelsen i Västra Götaland utgör således pilotlän i arbetet med att ta fram dessa handlingsplaner.

Handlingsplanen från Västra Götaland kommer att innehålla:

1. **Nulägesbeskrivning** (analys) av energisituationen i länet
2. **Behovsanalys** (Framtidsscenarier för 2025, 2030 och 2045 av elanvändning, elproduktion, vätgasproduktion, energieffektivisering, eldistribution, laddinfrastruktur, lagring och flexibilitet)
3. **Vad krävs för att möjliggöra elektrifiering samtidigt som totalförsvarets behov beaktas** (analys av vilka åtgärder som behöver komma till stånd inkl. konsekvensanalys)

Föredragande gick igenom några av de åtgärder som kan komma att ingå i handlingsplanen, både på lokal och regional samt nationell nivå. Åtgärderna indelade i vad som ~~ska~~ behöver lösas, hur det kan lösas och av vem.

Sten reflekterade bland annat kring elsituationen i länet och behovet av bred acceptans för energiomställning, förmåga att avgöra målkonflikter och behovet av alternativa kompensatoriska åtgärder.

Tomas Kåberger stödde den presenterade inriktningen och reflekterade kring pågående paradigmförändring som riskerar att motverka elmarknadsreformen – när all el ska fram till varje pris. Viktigt att ha det ekonomiska perspektivet – vi måste ha billig fossilfri el, inte dyr el som vi riskerar att få med nuvarande inriktning. Bra att ni har med beredskapsfrågorna –vi lär oss av Ukraina att elteknik behöver vara robust.

Johan Trouvé tog upp behovet av att kommunicera att vi i Västra Götaland är långt fram i energiomställningen. Helena Lundberg Nilsson lyfte att samverkan med VGR på det här området fungerar väl samt behovet av kommunal planering. Tog även upp regional fysisk planering – ser att attityden till en sådan sannolikt har ändrats och blivit mer accepterande under senare år.

I samband med att handlingsplanen redovisas till regeringen (senast 31 december 2024) blir den offentlig och tillgänglig för alla.

6. Länsstyrelsens tvärsektoriella arbete med solceller och vattenbruk

Kristina Höök-Patriksson, enheten för naturärenden

Kristina berättade om Länsstyrelsens tvärsektoriella arbete med å ena sidan solcellsparkar på mark och å andra sidan marint vattenbruk – mussel-ostron- och algodlingar. Vi har sedan 2023 en så kallad tvärgrupp för solcellsparkar och sedan i somras en motsvarande för marint vattenbruk.

Varför tvärsektoriellt arbete kring just detta? För båda dessa verksamhetsområden har vi dubbla roller, både att främja och kontrollera. Flera avdelningar är involverade i ärendeprocesser som rör samma verksamhetsutövare och processerna är parallella eller

delvis sammanflätade. Behovet av tät kontakt mellan olika delar av länsstyrelsen är stort. Det finns också inbyggda målkonflikter i dessa verksamhetsområden som utmanar oss i avvägningarna.

Kristina beskrev Länsstyrelsens roller inom båda verksamheterna. Kristina gav också en bild av omfattningen:

Solcellsparker på mark

- Ca 180 samrådsärenden och 15 ansökningsärenden sedan oktober 2020.
- 5-10 ärenden kommer in i månaden
- Ca 25 pågående ärenden
- Ca 100 tillåtna anläggningar

Marint vattenbruk

- 82 aktiva mussel- och ostronodlingar
- 21 godkända algodlingar
- Ca 20 pågående ärenden

Solcellsgruppen: 6 handläggare på solcellsärenden, men arbetsgruppen har totalt 15 medlemmar där övriga har stödjande roller.

Vattenbruksgruppen omfattar 6 handläggare, men gruppen har totalt 13 medlemmar.

Kristina beskrev några målkonflikter kring solceller och marina vattenbruk. Strategin för solcellsparker har vi formulerat som att vi ska underlätta. Anledningen är krisläget i elproduktionen i och med ett kraftigt ökat behov på några års sikt och att det behöver ske lokalt/regionalt.

Strategin för det marina vattenbruket har vi formulerat som att vi ska främja vattenbruk med hänsyn till natur och kultur. Vi lyfter tillväxtperspektivet, beredskapsperspektivet och livsmedelsstrategin som anledningarna till strategin.

Arbets sättet för dessa tvärsektoriella arbetsgrupper är tvådelat. Dels regelbundna breda beredningar, möten där bara ärenden bereds.

Metoden är att lyfta upp alla aspekter samtidigt i gemensamt möte och få en gemensam bild av situationen. Utifrån det blir det möjligt att tillsammans bedöma hur olika aspekter, motstående intresse ska vägas.

Kristina avslutade med att beskriva några av de åtgärder vi jobbar med, bland annat:

- Gemensam process kring mål och arbetssätt med riktningen underlätta och främja.
- Regelbundna breda beredningsmöten.
- Chefsstöd.
- Dialogmöten med branscher.
- Studiebesök.
- Identifierat ”knutar” och tagit tag i dem.

Dialog följde. Flera ledamöter uttryckte sig positiva till hur Länsstyrelsen arbetar möjliggörande.

7. Övriga frågor och kommande möten

Kommande möte 16 december.

8. Avslutning

Landshövding Sten Tolgfors tackade rådet för mötet.

Ordförande:

Sten Tolgfors

Vid anteckningarna:

Henrik Frykman